

РЕШЕНИЕ

№ 39852

гр. София, 30.11.2025 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД - СОФИЯ-ГРАД, Първо отделение 54 състав, в публично заседание на 03.11.2025 г. в следния състав:

СЪДИЯ: Георги Бозуков

при участието на секретаря Александра Вълкова и при участието на прокурора Яни Костов, като разгледа дело номер **6472** по описа за **2025** година докладвано от съдията, и за да се произнесе взе предвид следното:

Производството е по реда на чл. 284-286 от Закона за изпълнение на наказанията и задържането под стража /ЗИНЗС/.

Образувано е по искова молба от Г. В. К., против Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“, с която се претендира сумата в размер на 100 000 лева, представляваща обезщетение за неимуществени вреди, претърпени в периода от 01.07.18 г до 31.03.25 г., изразяващи се в наложен психически тормоз, който се състои в противоправен отказ, ищецът да ползва радио в мястото за лишаване от свобода.

Иска се съдът да осъди ответника и да присъди направените по делото разноски.

В съдебно заседание ищецът Г. В. К. – редовно призован, не се явява и не се представлява.

Ответникът **ГЛАВНИЯ ДИРЕКТОР НА ГЛАВНА ДИРЕКЦИЯ "ИЗПЪЛНЕНИЕ НА НАКАЗАНИЯТА"** – редовно призован, се представлява от юрк. Д.. Юрисконсулт Д. поддържа писмения отговор от ГДИН и счита, че представените в исковата молба доказателства не отговарят на действителното положение между ищеца и ГДИН. Твърденията му, че не му се разрешава, не отговарят на истината. Още повече, че ако не му е било разрешено, то е било по негова вина. Той не желае да си закупи въпросното радио, а желае да му бъде внесено вътре в затвора, нещо, което не е разрешено. С оглед всички представени доказателства, иска съдът да отхвърли исковата молба като неоснователна. С оглед изхода на делото, претендира юрисконсултско възнаграждение в полза на ГДИН.

СГП – редовно уведомена, представлява се от прокурор К..

ПРОКУРОРЪТ – Счита, че искът е неоснователен и недоказан. Не се доказва действие, бездействие, вреди и причинноследствена връзка.

Административен съд София - град, I отделение, 54-ти състав, след като взе предвид становищата на страните и въз основа на приетите по делото на доказателствата, намира се за установено от фактическа страна следното:

Между страните не е спорно, а и от приложените по делото доказателства се установява, че през процесния период от 01.07.18 г до 31.03.25 г. Г. В. К. е на територията на Затвора – [населено място].

В исковата молба, написана и подписана собственоръчно от ищеца, както и в молбата за уточняване на иска от служебния защитник адв. С. П. е изложено твърдението, че ищецът е подал заявление № 2418 от 30.09.2023г. и е подал искане до началника на затвора – [населено място] да му бъде разрешено получаването на портативен радиоприемник от негов другар и доверено лице г-жа Л..

С резолюция от 01.10.2023г. началника на затвора е посочил, че не разрешава, тъй като се купува от лавката, по силата на чл.122, ал.1 от ЗИНЗС Министърът на правосъдието утвърждава списък на разрешените вещи и предмети, които осъдените и задържаните по реда на Наказателно-процесуалния кодекс лица, настанени в затворите, поправителните домове и затворническите общежития, могат да държат при себе си и да ползват.

Със Заповед № ЛС-04-268/17.06.2022г. министъра на правосъдието е утвърдил списък в съответствие с нормативната компетентност.

В своята практика по оспорване на списъка, ВАС с определение № 2300 от 12.02.2020 г. по адм.дело № 13877/2019 г. е постановил, че: „Съдържанието на списъка е приет в преценка по целесъобразност. Преценката обективира в акта съображения за сигурност, безопасност и превантивен ефект в местата за лишаване от свобода. Обема и характера на отговорността на администрацията в този аспект определя и естествената невъзможност за намеса в тази преценка. Същата по аргумент на чл. 145, ал. 1 АПК, във вр с. чл. 83, ал. 2, чл. 97, ал. 1 АПК подлежи на оспорване само по административен ред пред по-горестоящия адм. орган“./ аналогични мотиви има и в Определение № 11430 от 25.07.2019 г. на ВАС по адм. д. № 13611/2018 г. и Определение № 10812 от 16.10.2015 г. на ВАС по адм. д. № 11376/2015 г., /. Видно от съдържанието на т.5, б.“з“ от списъка, утвърден с посочената заповед на министъра на правосъдието е посочено, че лицата могат да държат при себе си и ползват портативни радиоприемници и аудиоплеър – без записващо устройство, неподдържащи безжична комуникация, с жични слушалки, батерии, адаптер – закупени от лавката или с лични средства на лишените от свобода след предварителна заявка.

От приложения отказ, според К., било налице съзнателно и целенасочено умишлено нарушение правата на човека. В случая ответникът нямал никакви фактически и правни положения, налагащи отказа да се сдобие с радиоприемник. Ответникът му нарушил правата и го подложил на жесток психически тормоз. От този психически тормоз изтърпял болки и страдания. Нарушено му било достойнството, изпитвал страх, безпокойство, ужас и безнадеждност. Това било вид психическо изтезание, което се практикувало върху него в ГДИН, тъй като му било нарушено правото да изрази мнение.

При така установената фактическа обстановка съдът намира от правна страна следното:

Искът за присъждане на обезщетение е предявен от процесуално легитимирано лице, което твърди, че в периода от 01.07.18 г до 31.03.25 г., му е наложен психически тормоз, който се състои в противоправен отказ, ищецът да ползва радио на територията на Затвора – [населено място], е

претърпял неимуществени вреди в резултат на незаконосъобразни действия-бездействия на началника на затвора-С., поради което е посочил като ответник Главна дирекция „Изпълнение на наказанията” – юридическо лице към Министерството на правосъдието с териториални структури, включващи затворите и областните служби „Изпълнение на наказанията” – чл. 12, ал. 3 ЗИНЗС.

Разгледана по същество исковата молба е неоснователна по следните съображения:

Материалноправната уредба на твърдяното право се съдържа в чл. 1, ал. 1 ЗОДОВ, а след измененията в ЗИНЗС /ДВ бр. 13/ 2017г., в сила от 7.02.2017г./ и в чл. 284, ал. 1 ЗИНЗС, който предвижда, че държавата отговаря за вредите, причинени на лишени от свобода и задържани под стража от специализираните органи по изпълнение на наказанията в резултат на нарушения по чл. 3 – последната /разпоредба/ поставя изисквания към условията, при които се поставят осъдените лица. Основателността на предявения иск предполага установяване на следните материално-правни предпоставки: 1/ акт, действие и/или бездействие на специализираните органи по изпълнение на наказанията, с които се нарушава чл. 3 ЗИНЗС; 2/ настъпила неимуществена вреда в правната сфера на ищеца в резултат на нарушението, която се предполага до доказване на противното по силата на оборимата презумпция, въведена с чл. 284, ал. 5 ЗИНЗС и 3/ причинна връзка между нарушението по чл. 3 ЗИНЗС и настъпилия вредоносен резултат.

Предмет на разглежданата при искова претенция е обезщетяване на претърпени от К. неимуществени вреди в резултат на отказ на Директора на Софийски централен затвор, осъществен съзнателно, целенасочено и умишлено, с цел да наруши правата на ищеца да му бъде разрешено да се сдобие с радио. В резултат на това ответникът му нарушил правата и го подложил на жесток психически тормоз. От този психически тормоз изтърпял болки и страдания. Нарушено му било достойнството, изпитвал страх, безпокойство, ужас и безнадеждност. Това било вид психическо изтезание, което се практикувало върху него в ГДИН, тъй като му било нарушено правото да изрази мнението си.

Действително според действащата нормативна уредба: Закон за изпълнение на наказанията и задържането под стража и Правилник за прилагането на закон за изпълнение на наказанията и задържането под стража, свързани с правата на лицата, лишени от свобода, същите могат да се ползват от правата си, с изключение на правата, от които са лишени с присъда, които са им отнети или ограничени изрично със закон, правата, чието упражняване е несъвместимо с действието на присъдата и изпълнението на наказанието. Едно от правата на лишените от свобода е да подават молби и жалби до печатни и електронни медии и да се срещат с журналисти. Представителите на електронни и печатни медии могат да бъдат допускани в местата за лишаване от свобода и да провеждат интервюта с осъдени лица с разрешение на началника на затвора.

Според чл. 3 от Конвенцията за защита правата на човека и основните свободи, никой не може да бъде подлаган на мъчение, на жестоко, безчовечно или унижаващо отношение. Спрямо лицата, изтърпяващи наказание за извършени углавни престъпления, във вътрешното законодателство това право е регламентирано с нормата на чл. 3 ЗИНЗС, предвиждаща, че осъдените не могат да бъдат подлагани на жестоко или нечовешко отношение. На това право на лишените от свобода съответства насрещното административно задължение при изпълнение на наказанията да бъдат осигурени условия, обезпечаващи поддържането на физическото и психическото здраве и зачитане на правата и достойнството им - чл. 2, т. 3 ЗИНЗС. „Нечовешко” или „унижаващо” отношение предполага страдание или унижение, достигащи отвъд неизбежния елемент на страдание и унижение, свързан с дадена форма на легитимно третиране или наказание. Мерките за лишаване от свобода според ЕСПЧ могат често да съдържат такъв елемент, като държавата трябва да осигури на лишеното от свобода лице условия, които са съвместими с уважението към

човешкото достойнство, така че начинът и методът на изпълнение на мярката да не го подлагат на стрес и трудности с интензивност, която надминава неизбежното ниво на страданието, свързано със задържането.

Фактическо основание на предявения иск е отказ на Директора на Софийски централен затвор, ищецът да бъде снабден с радио. В резултат на това ответникът нарушил на К. правата и го подложил на жесток психически тормоз. От този психически тормоз изтърпял болки и страдания, нарушено му било достойнството, изпитвал страх, безпокойство, ужас и безнадеждност и бил психически изтезаван, тъй като му било нарушено правото да изрази мнението си.

В случая ответникът е бил поставен в невъзможност да удовлетвори искането на ищеца, защото при анализ на одобрения списък съдът установява, че при съставянето му и регламентация на реда по който вещите могат да се получат е избран диференциран подход, като по отношение на част от вещите е посочено изрично същите да могат да бъдат закупвани единствено от лавката, по отношение на други – без ограничение, по отношение на трети – или закупени от лавката или с лични средства на лишените от свобода след предварително разрешение.

В настоящият казус и по отношение конкретно заявената от жалбоподателя вещь е предвидено същата да може да се ползва от него, когато е закупена от лавката или с лични средства на лишените от свобода след предварителна заявка. Приложимият закон не дефинира понятието лични средства, поради което следва да се приеме, че такива могат да бъдат всички средства собственост на лицето, независимо от техния източник или придобивно основание.

Независимо от това, видно от подаденото заявление жалбоподателя е поискал не закупуване с лични средства, така че заявлението му да се приеме за предварителна заявка, а е поискал вещь да му бъде донесена от трето лице – г-жа Л.. В този смисъл неговото заявление не отговаря на нормативно предвидената възможност и регламентирания ред и условия за сдобиване с исканата вещь.

По делото е приложено писмо вх.№ 30-11-1714#2/25.08.2025 г. по описа на ГДИН. Към писмото е приложена служебна бележка на жалбоподателя, от която е видно, че разполага със аудиосистема, дистанционно и 12 броя дискове с музика, но той отказва да ги ползва. Приложено е и сведение от Л. М. Д. - отговорник на I-ва група, от което също става ясно, че К. отказва да ползва радиото на аудиосистемата, която има тъй като не харесва радиостанциите, които могат да бъдат слушани на нея. От няколко години тази вещь се съхранявала в склада на групата, тъй като той не желал да ги ползва. Ищеца имал желание да получи обикновено радио, което съгласно заповед ЖЛС-04-268/17.06.2022 г. на министъра на правосъдието, с която е утвърден списъка с вещите, които задържаните лица могат да получават, ползват и държат при себе си, може да бъде закупено от лавката или с лични средства на лишените от свобода след предварителна заявка.

Съгласно чл. 284, ал. 1 от ЗИНЗС, държавата отговаря за вредите, причинени на лишени от свобода и задържани под стража от специализираните органи по изпълнение на наказанията в резултат на нарушения на чл. 3. В разпоредбата на чл. 3 от ЗИНЗС е предвидено, че: осъдените и задържаните под стража не могат да бъдат подлагани на изтезания, на жестоко, нечовешко или унижително отношение /ал. 1/; за нарушение на ал. 1 се смята и поставянето в неблагоприятни условия за изтърпяване на наказанието лишаване от свобода или задържането под стража, изразяващи се в липса на достатъчно жилищна площ, храна, облекло, отопление, осветление, проветряване, медицинско обслужване, условия за двигателна активност, продължителна изолация без възможност за общуване, необоснована употреба на помощни средства, както и други подобни действия, бездействия или обстоятелства, които уронват човешкото достойнство

или пораждат чувство на страх, незащитеност или малоценност /ал. 2/.

Съгласно чл. 3 от Конвенцията за защита на правата на човека и основните свободи /КЗПЧОС/, никой не може да бъде подложен на изтезания или нечовешко или унизително отнасяне или наказание. Държавата е отговорна за условията, при които задържаните лица изтърпяват мярката и е задължена да спазва чл. 3 от КЗПЧОС, като осигури на задържаното лице условия за изтърпяване на мярката, съответстващи на зачитането на човешкото ДОСТОЙНСТВО;

Основателността на иск с правно основание чл. 284, ал. 1 от ЗИНЗС предполага установяване наличие на следните материално правни предпоставки: 1/ акт, действие и/или бездействие на специализираните органи по изпълнение на наказанието, с което се нарушава чл. 3 от ЗИНЗС; 2/ настъпила неимуществена вреда в правната сфера на ищеца в резултат на нарушението; 3/ неимуществената вреда се предполага до доказване на противното, по силата на оборимата презумпция, въведена с чл. 284, ал. 5 от ЗИНЗС.

От исковата молба не се установява наличие на неизпълнение на вменено от закона задължение от страна на ответника, което да ангажира отговорността, с което да се нарушава чл. 3 от ЗИНЗС. Липсва един от елементите на фактическия състав, което е достатъчно основание иска да не бъде разглеждан, без да е необходимо да се разглеждат останалите предпоставки - дали са претърпени вреди и налице ли е причинна връзка. Ищецът не е посочил какви обстоятелства ще доказва, въз основа на какви доказателства, които да установяват незаконосъобразни актове, действия или бездействия на органи на държавата или длъжностни лица при или по повод изпълнение на административна дейност.

Неимуществените вреди, каквито ищецът претендира, не се предполагат, а подлежат на доказване на общо основание, чрез ангажиране на доказателства. В конкретния случай липсват доказателства за наличие на нарушено психично или физическо здраве, което да е пряка и непосредствена последица от действие или бездействие на администрацията на затвора.

За да се претендира обезщетение за вреди те трябва да бъдат надлежно и недвусмислено доказани, а не да се основават само на твърдения от заинтересованата страна. В случая не са доказани обстоятелствата по чл. 3 вр. чл. 284 от ЗИНЗС, въз основа на които да се приеме, че са налице незаконосъобразни действия или бездействия на затворническата администрация по отношение на ищеца, които са довели до унизително отношение и са уронили човешкото му достойнство, умишлено е поставен в неблагоприятни условия за изтърпяване на наказанието или са в пряка връзка с претърпени от него неимуществени вреди. При изложената фактическа обстановка съдът счита, че не са налице предпоставките от фактическия състав на чл. 284, ал. 1 от ЗИНЗС за ангажиране отговорността на ответника - незаконно действие и бездействие на затворническата администрация, претърпени неимуществени вреди и причинно-следствена връзка между тях. Неимуществените вреди, каквито ищецът претендира, не се предполагат, а подлежат на доказване на общо основание, чрез ангажиране на доказателства. Исковите черпят правното си основание от разпоредбите на чл. 45 на ЗЗД. Фактическият състав на отговорността по чл. 45 от ЗЗД включва четири кумулативно дадени елемента: противоправно поведение /действие или бездействие/, вреда, причинна връзка и вина. Елемента вина се предполага по силата на оборимата презумпция на чл. 45, ал. 2 от ЗЗД и докато не бъде оборена от ответника. Останалите три елемента подлежат на доказване и доказателствената тежест се носи от ищеца. Липсата на който и да е от четирите елемента има за последица неангажиране отговорността на ответника, респективно води до неоснователност на иска.

Не всяко неизпълнение на законово вменено задължение на затворническата

администрация води до нарушение на чл.3 от ЗИНЗС, съответно до реализиране на отговорността на държавата по чл.284 от ЗИНЗС. Според съдебната теория и практика, не всяко незаконосъобразно действие води като своя правна последица настъпването на вреди. Отговорност се поражда само ако на съответното лице са причинени реални вреди, а не предполагаеми или твърдени такива. Вредата е отрицателната последица, с която се засягат неблагоприятно имуществените права и/или защитени от правото нематериални блага и неимуществени интереси на увреденото лице, като „пряка и непосредствена” е тази вреда, която следва закономерно от твърдяната незаконосъобразна административна дейност, по силата на безусловно необходимата причинно-следствена връзка, която съществува между тях. На обезщетяване подлежат единствено преките вреди - тези, които са типична, нормално настъпваща и необходима последица от вредоносния резултат и които са адекватно следствие от увреждането. Освен преки, вредите следва да бъдат и непосредствени, т. е. да са настъпили по време и място, следващо противоправния резултат. В конкретния случай, Г. К. напълно необосновано претендира неимуществени вреди.

Предвид изложеното, не се установява жестоко, нечовешко или унижително отношение към ищеца по чл.3, ал.1 от ЗИНЗС, нито е налице някоя от хипотезите на ал.2, както и други подобни действия, бездействия или обстоятелства, които уронват човешкото достойнство, пораждат чувство на страх, незащитеност или малоценност. Липсата на нарушение по чл. 3 от ЗИНЗС от страна на длъжностни лица на ГДИН, изключва презумпцията за настъпили вреди по чл.285, ал.5 същия закон, за които би отговаряла държавата съобразно правилото на чл. 284 от ЗИНЗС.

Следва да се посочи, че оспореният акт – резолюция е постановен от компетентен орган, какъвто е началника на затвора по силата на посочената заповед на Министъра на правосъдието.

По отношение на произнасянето не е налице нормативно установена форма, поради което и произнасянето с резолюция от компетентен орган, съдържащо всички елементи съответни на сезиращото заявление следва да се приеме за постановено в съответствие с изискването за форма и съдържание на акта.

При постановяването му не са допуснати съществени нарушения на производствените правила, като липсата на означение в какъв срок и пред кой орган може да се обжалва акта е преодоляно с разпоредбата на чл. 140 ал.1 АПК.

Произнасянето е в съответствие с целта на закона, като не се установява превратно упражняване на власт, целящо използване на правния способ за постигане на друг, недопустим от закона, резултат.

Липсата на незаконосъобразни действия-бездействия е достатъчно основание за отхвърляне на иска без да се изследват останалите елементи от отговорността на държавата по специалния закон, тъй като отсъствието на която и да е от кумулативно изискуемите предпоставки на законовия текст води до отхвърляне на исковите претенции като неоснователни. Въпреки това по делото не се установяват и другите две предпоставки за ангажиране на отговорността на ответника.

По изложените съображения искът като неоснователен, следва да бъде отхвърлен. С оглед неоснователността на главния иск, неоснователна, предвид акцесорния й

характер, е и претенцията за лихва.

Направеното искане от ответника за присъждане на разноси е неоснователно. Приложимите разпоредби на чл. 286, ал. 2 и ал. 3 ЗИНЗС, тълкувани в тяхната взаимовръзка, се явяват специални по отношение на общите разпоредби на чл. 78, ал. 8 ГПК, във вр. с чл. 144 АПК и чл. 143 АПК. След като те не предвиждат отговорност на ищеца за заплащане на юрисконсултско възнаграждение на ответника при пълно или частично отхвърляне на иска му, то такова в случая не се дължи.

Воден от горното, Административен съд София – град, 54-ти състав

РЕШИ:

ОТХВЪРЛЯ искова молба от Г. В. К., против Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“, с която се претендира сумата в размер на 100 000 лева, представляваща обезщетение за неимуществени вреди, претърпени в периода от 01.07.18 г до 31.03.25 г., изразяващи се в наложен психически тормоз, който се състои в противоправен отказ, ищецът да ползва радио в мястото за лишаване от свобода, на началника на Затвора С. към Главна дирекция "Изпълнение на наказанията".

Решението подлежи на обжалване с касационна жалба пред тричленен състав на АССГ в 14-дневен срок от съобщаването му на страните.